

(แบบฟอร์ม) รายการวิทยุเพื่อนเกษตร
ประจำเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2569
เรื่อง สถานการณ์ภาคเหนือ (ลำไย)

สวัสดีครับ ท่านผู้ฟังทุกท่านยินดีต้อนรับเข้าสู่รายการ “เพื่อนเกษตร” รายการที่จะนำสาระความรู้ ข่าวสาร และสถานการณ์ด้านการเกษตรที่น่าสนใจ มาฝากพี่น้องเกษตรกรและประชาชนทั่วประเทศครับ

สำหรับวันนี้ เราจะพาทุกท่านขึ้นเหนือ ไปติดตามสถานการณ์ของผลไม้เศรษฐกิจที่มีความสำคัญอย่างมากต่อพี่น้องเกษตรกร นั่นก็คือ “ลำไย” ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวและทยอยออกสู่ตลาด ลำไยถือเป็นสินค้าเกษตรที่สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรจำนวนมาก และยังเชื่อมโยงไปถึงการค้า การแปรรูป การขนส่ง ตลอดจนการส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ ดังนั้น สถานการณ์ผลผลิตในแต่ละปีจึงเป็นเรื่องที่ทั้งเกษตรกร ผู้ประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐต้องติดตามอย่างใกล้ชิดครับ

สถานการณ์การผลิตลำไย ปี 2569

จากการประชุมคณะทำงานย่อยเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลและโลจิสติกส์ภาคเหนือ ครั้งที่ 3/2569 เมื่อวันที่ 29-30 มิถุนายน 2569 ซึ่งได้ติดตามสถานการณ์ผลไม้สำคัญของภาคเหนือ 4 ชนิด ได้แก่ ลิ้นจี่ ลำไยทุเรียน และมะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง

สำหรับลำไย มีพื้นที่ผลิตสำคัญใน 8 จังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ ตาก น่าน พะเยา แพร่ ลำปาง และลำพูน

ข้อมูลปี 2569 พบว่า ลำไยมีเนื้อที่ยืนต้นประมาณ 1.22 ล้านไร่ ลดลงจากปี 2568 ประมาณ 18,868 ไร่ หรือลดลงร้อยละ 1.52

ขณะที่เนื้อที่ให้ผลมีประมาณ 1.21 ล้านไร่ ลดลงประมาณ 21,107 ไร่ หรือลดลงร้อยละ 1.71 สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากเกษตรกรบางพื้นที่ปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกลำไยไปปลูกพืชชนิดอื่น โดยเฉพาะทุเรียน ซึ่งมีราคาสูง รวมถึงยางพาราที่เกษตรกรบางส่วนเห็นว่าสามารถบริหารจัดการและดูแลรักษาได้ง่ายกว่า แต่ประเด็นสำคัญที่ต้องติดตามในปี นี้ ไม่ได้มีเฉพาะพื้นที่ปลูกที่ลดลงเท่านั้นครับ

ปริมาณผลผลิตลำไยก็ลดลงค่อนข้างชัดเจนเช่นเดียวกัน

ปี 2569 คาดว่าจะมีผลผลิตลำไยรวมประมาณ 868,888 ตัน ลดลงจากปี 2568 ซึ่งมีประมาณ 1,021,082 ตัน หรือลดลงประมาณ 152,194 ตัน คิดเป็นร้อยละ 14.91 เมื่อแยกเป็นลำไยในฤดูและนอกฤดู จะเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้นครับ

ลำไยในฤดู ปี 2569 คาดว่ามีประมาณ 546,939 ตัน ลดลงจากปีก่อนถึง ร้อยละ 22.05

ลำไยนอกฤดู คาดว่ามีประมาณ 321,949 ตัน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนเล็กน้อยประมาณ ร้อยละ 0.79

และช่วงเวลาที่ต้องจับตามองเป็นพิเศษก็คือ เดือนกรกฎาคมและสิงหาคม 2569 เพราะคาดว่าจะมีผลผลิตออกสู่ตลาดรวมกันถึงประมาณ 486,861 ตัน หรือคิดเป็นกว่า ร้อยละ 56 ของผลผลิตทั้งปี พุดง่าย ๆ ก็คือ ลำไยมากกว่าครึ่งหนึ่งของผลผลิตทั้งปี มีแนวโน้มออกสู่ตลาดภายในช่วงเวลาเพียงประมาณ 2 เดือนครับ

ดังนั้น การบริหารจัดการตลาด การกระจายสินค้า การแปรรูป และระบบโลจิสติกส์ในช่วงดังกล่าว จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

ทำไมผลผลิตลำไยปีนี้จึงลดลง?

อีกตัวเลขหนึ่งที่น่าสนใจ คือ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ปี 2569 คาดว่าผลผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 717 กิโลกรัมต่อไร่ ลดลงจากปี 2568 ซึ่งอยู่ที่ 828 กิโลกรัมต่อไร่ หรือลดลงประมาณ ร้อยละ 13.41 โดยเฉพาะลำไยในฤดู ผลผลิตเฉลี่ยลดลงจาก 711 กิโลกรัมต่อไร่ เหลือประมาณ 572 กิโลกรัมต่อไร่ หรือลดลงประมาณ ร้อยละ 19.55

ส่วนลำไยนอกฤดู มีผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 1,259 กิโลกรัมต่อไร่ ลดลงจากปีก่อนประมาณร้อยละ 3.08 สาเหตุสำคัญประการหนึ่ง เนื่องจากในปีที่ผ่านมา ต้นลำไยให้ผลผลิตในปริมาณค่อนข้างสูง ทำให้ในปีนี้ ต้นลำไยบางส่วนอยู่ในช่วงพักต้นและสะสมอาหาร ส่งผลให้การออกดอกและติดผลลดลงตามธรรมชาติ

ขณะเดียวกัน การดำเนินงานพัฒนาสวนลำไยคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็น การตัดแต่งทรงพุ่ม การตัดแต่งข้อผล และการฟื้นฟูสวนลำไย ก็มีผลช่วยบริหารจัดการปริมาณผลผลิตให้เหมาะสมกับศักยภาพของต้น แม้ปริมาณผลผลิตอาจลดลง แต่ในอีกมุมหนึ่ง การจัดการดังกล่าวจะช่วยให้เกษตรกรมุ่งเน้น “คุณภาพมากกว่าปริมาณ” ทำให้ผลมีขนาดและคุณภาพดีขึ้น ตรงกับความต้องการของตลาด และช่วยลดความเสี่ยงจากภาวะผลผลิตกระจุกตัวหรือล้นตลาดได้อีกทางหนึ่งครับ

การเก็บเกี่ยวลำไย

สำหรับความก้าวหน้าการเก็บเกี่ยว พบว่า ลำไยสดข้อ เก็บเกี่ยวแล้วประมาณ 120,634.60 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 65.08 ของผลผลิตทั้งหมด ขณะที่ ลำไยสุตร่วง เก็บเกี่ยวแล้วประมาณ 231,818.50 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 66.89 ตัวเลขเหล่านี้สะท้อนว่า ยังมีผลผลิตอีกจำนวนมากที่จะทยอยออกสู่ตลาด โดยเฉพาะในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม ดังนั้น เกษตรกรควรติดตามสถานการณ์ตลาดและราคาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงวางแผนการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสมกับคุณภาพและความต้องการของตลาด

ต้นทุนการผลิต เรื่องสำคัญที่เกษตรกรต้องรู้

นอกจากเรื่องผลผลิตแล้ว อีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้กันก็คือ “ต้นทุนการผลิต” ข้อมูลต้นทุนการผลิต ลำไย ณ เดือนมีนาคม 2569 ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ยประมาณ 15,019.62 บาทต่อไร่

เมื่อพิจารณาโครงสร้างต้นทุน จะพบว่า ค่าใช้จ่ายก้อนใหญ่ที่สุดคือ ค่าแรงงาน ประมาณ 6,555.84 บาทต่อไร่ หรือคิดเป็น ร้อยละ 43.65 ของต้นทุนทั้งหมด แบ่งเป็นค่าแรงงานในการดูแลรักษาประมาณ ร้อยละ 23 และค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวประมาณร้อยละ 21 รองลงมาคือ ค่าวัสดุการเกษตร ประมาณ 4,927.47 บาทต่อไร่ หรือประมาณ ร้อยละ 32.81 โดยเฉพาะ ค่าปุ๋ย มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 11.63 ของต้นทุนทั้งหมด นอกจากนี้ ยังมีค่าสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ค่าสารเคมี ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าไฟฟ้า และวัสดุการเกษตรอื่น ๆ

จากตัวเลขดังกล่าว จะเห็นได้ว่า หากเราต้องการช่วยให้เกษตรกรมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น ไม่จำเป็นต้องมองเฉพาะการเพิ่มราคาขายเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมองอีกด้านหนึ่งด้วย นั่นคือ

“ทำอย่างไรให้ต้นทุนต่อหน่วยลดลง โดยที่คุณภาพและปริมาณผลผลิตไม่ลดลงตามไปด้วย”

แล้วเกษตรกรจะลดต้นทุนได้อย่างไร? แนวทางสำคัญสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ด้านครับ

ด้านแรก คือ การลดค่าใช้จ่ายในการผลิต เริ่มตั้งแต่การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและตามความต้องการของต้นลำไย เพราะการใส่ปุ๋ยมาก ไม่ได้หมายความว่า จะได้ผลผลิตมากเสมอไป หากใส่ไม่ตรงกับความต้องการของพืช ก็กลายเป็นต้นทุนที่สูญเปล่า

ดังนั้น ก่อนใส่ปุ๋ย ควรวิเคราะห์ดิน เพื่อให้ทราบว่าดินของเราขาดธาตุอาหารอะไร และควรเติมในปริมาณเท่าใด

เรื่องต่อมา คือ การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน หรือ Integrated Pest Management – IPM ซึ่งเป็นการใช้หลายวิธีร่วมกัน ไม่พึ่งพาสารเคมีเพียงอย่างเดียว ช่วยลดค่าใช้จ่าย ลดความเสี่ยงจากสารตกค้าง และรักษาสสมดุลของระบบนิเวศในสวน รวมถึงการส่งเสริมการใช้ **ปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภัณฑ์** อย่างเหมาะสม เพื่อปรับปรุงโครงสร้างดิน เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ธาตุอาหาร และสร้างความสมดุลให้กับระบบการผลิตในระยะยาว

ส่วนด้านที่สอง คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรต่อหน่วยการผลิต เกษตรกรควรวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับสภาพอากาศ จัดการสภาพสวนและทรงพุ่มให้เหมาะสม เพื่อให้แสงส่องผ่านและอากาศถ่ายเทได้ดี นำเทคโนโลยี เกษตรแม่นยำ หรือ Precision Farming เข้ามาประยุกต์ใช้เท่าที่เหมาะสม เช่น การบริหารจัดการน้ำตามความต้องการของพืช การติดตามสภาพอากาศ และการใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ รวมถึงการรวมกลุ่มเกษตรกรตามระบบ เกษตรแปลงใหญ่ เพื่อร่วมกันวางแผนการผลิต จัดหาปัจจัยการผลิต ลดต้นทุน และเพิ่มอำนาจในการต่อรองทางการตลาด และที่สำคัญ ต้องไม่ลืมเรื่อง การสร้างมูลค่าเพิ่มและการลดการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว เพราะผลผลิตที่ผลิตออกมาแล้ว หากสูญเสียระหว่างการเก็บเกี่ยว คัดบรรจุ หรือขนส่ง ก็เท่ากับเป็นต้นทุนที่เกษตรกรต้องสูญเสียไปโดยไม่ได้สร้างรายได้ครับ

ลดต้นทุนเพียงเล็กน้อย สร้างผลลัพธ์ได้มหาศาล

จากการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุน พบว่า หากสามารถลดค่าใช้จ่ายในรายการต้นทุนสำคัญลงได้เพียงร้อยละ 5 โดยไม่กระทบต่อศักยภาพการผลิต จะสามารถประหยัดต้นทุนได้ประมาณ 327.79 บาทต่อไร่ ตัวเลข 327 บาทต่อไร่อาจดูไม่มากนัก แต่เมื่อคำนวณกับพื้นที่ปลูกลำไยมากกว่า 1 ล้านไร่ จะคิดเป็นมูลค่าการประหยัดต้นทุนรวมประมาณ 397 ล้านบาท นี่จึงเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนว่า การลดต้นทุนเพียงเล็กน้อยในระดับแปลง เมื่อขยายผลไปยังเกษตรกรจำนวนมาก สามารถสร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจได้อย่างมีนัยสำคัญ เป้าหมายจึงไม่ใช่เพียงคำว่า “ลดต้นทุน” เท่านั้น แต่ควรเป็นการ “ลดต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ” คือ ใช้ปัจจัยการผลิตเท่าที่จำเป็น ใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีช่วยตัดสินใจ รักษาคุณภาพผลผลิต และทำให้เกษตรกรมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืนครับ

ฝากถึงพี่น้องเกษตรกร

ในช่วงที่ผลผลิตลำไยกำลังทยอยออกสู่ตลาด ขอฝากพี่น้องเกษตรกรให้ความสำคัญกับการผลิตลำไยคุณภาพ เก็บเกี่ยวในระยะที่เหมาะสม คัดคุณภาพผลผลิตก่อนจำหน่าย และติดตามข้อมูลสถานการณ์ตลาดอย่างต่อเนื่อง เพราะการแข่งขันในปัจจุบัน ไม่ได้แข่งขันกันเฉพาะเรื่องปริมาณเท่านั้น แต่ยังแข่งขันกันในเรื่อง คุณภาพ มาตรฐาน ความปลอดภัย ความสม่ำเสมอของสินค้า และความสามารถในการส่งมอบสินค้าให้ตรงกับความต้องการของตลาด การรวมกลุ่ม การวางแผนการผลิต การลดต้นทุน และการพัฒนาคุณภาพ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้พี่น้องเกษตรกรสามารถรับมือกับความผันผวนของตลาดได้ดียิ่งขึ้น

ก่อนจากกันในวันนี้ ขอเชิญชวนพี่น้องประชาชนทุกท่าน ร่วมเป็นกำลังใจและสนับสนุนเกษตรกรไทย ในช่วงเดือนมิถุนายนไปจนถึงเดือนกันยายน เป็นช่วงที่ลำไยจากแหล่งผลิตต่าง ๆ จะทยอยออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง ขอเชิญชวนทุกท่านเลือกซื้อ ลำไยไทย ผลไม้ไทย และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากลำไย ไม่ว่าจะซื้อจากเกษตรกรโดยตรง ตลาดชุมชน ร้านค้า ห้างสรรพสินค้า หรือช่องทางออนไลน์ที่น่าเชื่อถือ เพราะทุกการเลือกซื้อของท่าน ไม่เพียงแต่จะได้ลิ้มรสผลไม้ไทยที่มีคุณภาพ สด อร่อย และปลอดภัยเท่านั้น แต่ยังมีส่วนช่วยสร้างรายได้ กระจายโอกาสทางเศรษฐกิจ และเป็นกำลังใจสำคัญให้กับพี่น้องเกษตรกรของเราอีกด้วยครับ มาร่วมกัน “กินผลไม้ไทย อุดหนุนเกษตรกรไทย” ช่วยกันสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคการเกษตรไทย ให้ผลไม้ไทยเติบโตอย่างยั่งยืน และก้าวไกลสู่ตลาดโลกไปพร้อมกันครับ

หมดเวลาของรายการ “เพื่อนเกษตรกร” ในวันนี้แล้วครับ หากท่านผู้ฟังต้องการข้อมูลหรือคำแนะนำเพิ่มเติม สามารถติดต่อได้ที่ สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัดในพื้นที่ หรือกรมส่งเสริมการเกษตร สำหรับวันนี้ ผมขอลาไปก่อนพบกันใหม่ในโอกาสหน้า สวัสดีครับ

กำหนดออกอากาศ : วันพฤหัสบดี ที่ 27 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2569

ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการเกษตร คลื่นความถี่ AM. 1386 กิโลเฮิร์ต

เรียบเรียงโดย : กลุ่มส่งเสริมไม้ผล สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร